

De Jordaan

Thema

De Jordaan is een van de belangrijkste levensaders voor zowel Israël als buurland Jordanië. De vraag naar water, het 'blauwe goud' van het Midden-Oosten, groeit aan beide zijden van de rivier, maar het aanbod neemt af. De toestand waarin de rivier verkeert, is zorgwekkend.

Aan de oevers van de Jordaan gedijden vroeger allerlei soorten graan, groente en fruit, de bergellingen waren dichtbegroeid met acacia's en mimosa. Het land werd echter op schaamteloze wijze uitgebuit - van de bossen is na de nietsontziende ontbossing in recente tijden niets meer over en wat graan, groente en fruit betreft, kampt men met weer een ander probleem: het tekort aan water. Dat is nijpend, vooral omdat sinds het vredesverdrag met Jordanië Israëls Arabische buurman een grotere aanspraak op water doet gelden.

Drie rivieren uit het Syrische Hermongebirge - de Dan, de Hermon (Arabisch: Banias) en de Snir - stromen in het Huladal in Hoog-Galilea samen, om van daar over een afstand van 353 km door de Jordaanvallei naar de Dode Zee te meanderen. Het Hebreeuwse Hajarzen betekent 'Hij die neerval': het hoogteverschil van de samenstroming tot de monding in zee bedraagt dan ook 916 m. De stroom passeert het Meer van Tiberias en ten zuiden daarvan mondt de uit het oosten komende Jarmuk uit in de Jordaan.

Al was de rivier in Bijbelse tijden, toen Jezus door Johannes de Doper in de Jordaan werd gedoopt, ook al geen kolossale, onneembare grensrivier, voor veel toeristen is de aanblik van het bescheiden stroompje een teleurstelling. Ten oosten van de Jordaan, aan de kant van Jordanië, werd in 1959 het ca. 100 km lange East Ghor Canal geopend, een door de Jarmuk gevoed kanaal dat sindsdien intensieve landbouw mogelijk maakt.

Dat het water van de Jordaan niet meer toereikend is, heeft diverse oorzaken. Door het veranderende klimaat valt er aanzienlijk minder neerslag dan voor een stabiele waterhuishouding vereist is. In zeer slechte winters viel slechts een zevende van de gebruikelijke hoeveelheid. Tegelijkertijd is de behoefte aan water groter dan ooit, door het stijgende bevolkingsaantal en de daarmee samenhangende intensievere landbouw en toenemende industrialisering. Jordaanwater wordt daarom naar de kustgebieden gepompt om daar het tekort aan te vullen.

Het gebrek aan water heeft daarbij ook nog politieke implicaties. Al zo'n twintig jaar geleden waarschuwde de toenmalige secretaris-generaal van de Verenigde Naties, Boutros-Ghali, dat zoetwater wel eens de inzet zou kunnen zijn van toekomstige oorlogen in het Midden-Oosten. Dat het watertekort voor politieke doeleinden wordt benut, is vooral merkbaar voor de Palestijnen op de Westelijke Jordanoever, die te maken hebben met rigoureuze rantsoenering. Terwijl Joodse kolonisten hun auto's wassen, komen uit de Palestijnse irrigatiesystemen vaak niet meer dan druppels. Veel akkers liggen daardoor soms geheel braak. Volgens een onderzoek van Peace Now kan een Joodse kolonist over dertien keer zoveel bevoeid akkerland beschikken als een Palestijn. Het potentieel voor conflicten is dan ook enorm. Volgens wetenschappers is er nog maar één oplossing: de aanleg van meer waterleidingen en de bouw van meer ontziltingsinstallaties voor zeewater.

... in Jaffa:**Overnachten in een historische omgeving ▶**

Beit Immanuel 11: 8 Auerbach St., tel. 03 682 14 59, www.beitimmanuel.org. Als u liever in Jaffa dan in Tel Aviv verblijft, dan is dit in een historisch pand gehuisveste en gerenoveerde christelijke gastenhuus een goed adres. Het werd in 1884 als Park Hotel geopend door baron Ustinov, de vader van acteur Peter Ustinov, en werd door de Duitse keizer Wilhelm II op diens reis naar de Oriënt bezocht. 2 pk vanaf NIS350.

Voor nostalgische geesten ▶ Old Jaffa Hostel

12: 13 Amiad St., tel. 03 682 23 70, www.telaviv-hostel.com. In een zijstraat van de Jaffa Flea Market verblijft u in een historisch Osmaans gebouw dat met veel antiek meubilair is ingericht. Voorkomend personeel; fraaiere en voordeliger dan hier kunt u bijna nergens in Israël overnachten. De grootte van de kamers verschilt nogal. 2 pk vanaf NIS350.

Absoluut tophotel ▶ Ritz Carlton Herzliya 13:

4 Hashunit St., Herzliya, tel. 09 373 55 55, www.ritzcarlton.com. In de noordelijke voorstad van Tel Aviv Herzliya ligt het eerste Ritz Carlton van Israël aan zee en aan de jachthaven. Het uitzicht van het dakterras met zwembad is prachtig. De prijzen voor de 192 kamers en suites beginnen bij NIS1700.

Eten en drinken**... in Tel Aviv:**

Gezien het enorme aantal cafés, restaurants en eetstalletjes met shoarma en falafel zou het merendeel van de inwoners van Tel Aviv overgewicht moeten hebben. Maar dat is vreemd genoeg niet het geval. Tientallen eetgelegenheden verdienen het predicaat uitstekend. Drukbezocht zijn al 's ochtends vroeg koffiehuisen als het legendarische **Café Tamar 1**, 57 Shenkin St., tel. 03 685 23 76, zo.-vr. 7-20 uur, en **Café Alkalai 2**, 1 Alkaly/hoek Jashla St. (tegenover het Michael Sobell Hospice), tel. 03 604 12 60, zo.-do. 6.30-1, vr. 8.30-20, za. 8.30-1 uur). Het ligt in de trendy café- en restaurantwijk rond Basel Street. Op houten planken in de gelagkamer staan glazen potten en houten kistjes met bonen van tientallen koffiesoorten.

Alom geprezen ▶ Mul Yam: Hangar 24, Tel Aviv Port **15**, tel. 03 546 99 20, www.mulyam.com, dag. 12.30-15.30, 19.30-22.30 uur. De wijnkaart is zo mogelijk nog beter dan de voortreffelijke vis en zeevruchten, waarvan de lekkerbekken in Tel Aviv hier graag komen genieten. Het restaurant werd met lof overladen door culinaire critici – en heeft daar tot op heden niet onder geleden. Tot de (niet-koosjere) specialiteiten behoren niet alleen oesters, maar ook diverse kreeftgerechten. U kunt hier ook dineren in vipruimten. Vanaf NIS250.

Sterrenkeuken ▶ Catit 3: 57 Nahalat Binjamin, tel. 03 510 70 01, www.catit.co.il, dag. 12-15, 18.30-23 uur. De gerechten van topkok Meir Adonis zijn een feest voor het oog, daarover is iedereen het eens. Maar de geesten scheiden zich over de vraag of zijn gerechten, die Europese, Aziatische en oriëntaalse smaken combineren, tot de beste van Tel Aviv behoren of slechts buitenissige en overgewaardeerde fusionexperimenten op een best hoog niveau zijn. Uitstekende wijnkaart. Vanaf NIS250.

Lunch en diner van hoge kwaliteit ▶ Manta

Ray 4: Alma Beach, tel. 03 517 47 73, www.mantaray.co.il, dag. 9-24 uur. De voorgerechten met vis, zoals de tonijn-mangotartaar, smaken hier even goed als de gegrilde scampi en calamari, maar u kunt ook een stevig ontbijt krijgen of 's avonds met een drankje de zon zien ondergaan. Het terras biedt zeezicht in cinemascopie. Vanaf NIS140.

Trendy ▶ Comme il Faut: Tel Aviv Port **15**, tel. 03 544 92 21, zo.-do. 8-23, vr. 8-17, za. 11-23 uur. Op het terras aan zee en in het paviljoen worden mediterrane gerechten geserveerd, uiteenlopend van sandwiches met geitenkaas tot garnalenspiesen. Op de kaart staan ook cocktails met vers fruit en exotische combinaties als wortel-kokos. Het restaurant valt als prêt-à-manger-afdeling onder het gelijknamige label van twee Israëlische ontwerpers, die in deze eetgelegenheid hun mode laten zien. Vanaf NIS140.

Zeer populair ▶ Bellini 5: Suzanne Dellal Center, tel. 03 517 84 86, zo.-vr. 12-16, 19-24, za. 12-17, 19.30-24 uur. Als u niet tijdig reserveert, gaan het kalfsvlees met masala en de

Omgeving van Nazareth

liggen, worden nu tentoongesteld in het Rockefeller Museum in Jeruzalem (zie blz. 171) en in het kleine museum van Beth She'arim bij het parkeerterrein.

Van de ongeveer dertig interessante catacomben zijn er maar enkele toegankelijk, waaronder catacombe 14, waarschijnlijk het familiegraf van rabbi Jehuda HaNasi. Zijn naam wordt weliswaar nergens vermeld, maar wel konden op sarcofagen de namen van zijn zonen worden geïdentificeerd, die volgens de toenmalige traditie in geen ander graf dan dat van hun vader konden worden bijgezet.

Indrukwekkend is ook de naastgelegen catacombe 20, de Grot van de Rabbijnen. Archeologen ontdekten in het doolhofachtige graf met 26 kamers in totaal 130 marmeren en kalkstenen sarcofagen met inscripties in onder meer het Hebreeuws, het Grieks en het Aramees. Bovendien troffen zij op de muren de namen aan van degenen die er begraven waren, evenals tekeningen van heidense godinnen als Aphrodite en Nikè. Deze tekenin-

gen werden kennelijk op waarde geschat als esthetische decoratie (tel. 04 983 16 43, www.parks.org.il, apr.-sept. 8-17, okt.-mrt. 8-16, NIS23, voor rondleidingen van tevoren telefonisch aanmelden).

Kafr Kana ► 4, D 2

Kaart: boven

Ca. 10 km ten noorden van Nazareth ligt het Arabische dorp **Kafr Kana** 3, waar ooit de Bruiloft te Kana plaatsvond. Hier verrichtte Jezus zijn eerste wonder door water in wijn te veranderen, zoals het door de Bijbel is overgeleverd (Johannes 2:1-11).

Een bezienswaardigheid is de **franciscaner kerk** die op de plaats waar de bruiloft plaatsvond op Byzantijnse ruïnes werd gebouwd. De crypte, die bezichtigd kan worden, werd rond een inmiddels opgedroogde waterbron opgetrokken. Voor het altaar staan kopieën van aardewerken kruiken zoals ze in de tijd van Jezus werden gebruikt (8-12, 14-17 uur).

De Rode Zee is een van de beste duikgebieden ter wereld

staat uit drie stadsdelen: in het zuiden de **haven** en Hilton Coral, 8 km naar het noorden de **City** met de kleine bazaar, supermarkten, enkele cafés en restaurants. In het noorden liggen het stadsdeel **Tarabin** en de stranden met de strandhutten, die zich over een afstand van meer dan 50 km uitstrekken tot aan Taba Heights.

Het blijft een geheim van de stadsplanologen waarom ze zulke brede straten door Nuweida lieten aanleggen. De asfaltwegen benadrukken de sfeer van leegte en verlatenheid. Ook de zoek doet eerder denken aan een paar garages die ook nog enkele occasions verkopen. Desondanks is Nuweiba zeer geschikt voor een ontspannen vakantie. Dat hebben ook veel jongeren ontdekt: het alternatieve toerisme naar Dahab is uiteindelijk verplaatst naar de talrijke huttenkampen, ecolodges en hotels die zich van Nuweiba in noordelijke richting aaneenrijgen. Wie de regio nog van vroeger kent, zal ervan schrikken hoe de ooit zo ongerepte mooie kust ten zuiden van Taba inmiddels vol staat met onaffe bouwwerken en hotelruïnes.

Accommodatie

Voor sportliefhebbers ▶ Sonesta Beach Resort Taba: 14 km ten noorden van Nuweiba, tel. 0020 (0) 69 356 02 00, www.sonestataba.com. Aangenaam, groot sporthotel met vier sterren, comfortabele kamers. 2 pk vanaf US\$95.

Breed strand ▶ Tropicana: Bij het Hilton, tel. 0020 (0)69 352 10 56/7/8, www.tropicangroup.egypt.com. Comfortabel hotel, groot zwembad, breed strand, ook all-inaanbiedingen. 2 pk vanaf US\$85.

Kamelenmanege ▶ Habiba Camp: Nuweiba, tel. 0020 (0)69 350 07 00, www.sinai4you.com/habiba. Klein huttenhotel, uitstekend strandrestaurant, sept.-mei eigen kamelenmanege. 2 pk vanaf US\$45.

Oase van rust ▶ Hilton Nuweiba Coral Resort: Tel. 0020 (0)69 352 03 20, www.hilton.com. Een hotelcomplex dat zo groen is als een oase, met een voortreffelijk strand, uitstekende buffetten en aantrekkelijke all-inaanbiedingen. 2 pk vanaf US\$40.

Mooi strand ▶ El Waha Tourism Village: Tel. 0020 (0)69 350 04 20, www.elwahavillage.com.